



Tampereen
kaupunkiseutu



KUOPIO



JYVÄSKYLÄ



HYMY-Hyvinvointiympäristön tietopohjan mallintaminen ja hyvinvointijohtamisen kehittäminen verkostohanke 2019-2021

Heli Suuronen & Milla Lamminsivu
27.8.2020 EVA-treffit

Tampereen kaupunkiseutu

- Suomen vetovoimaisin kaupunkiseutu
- Kaupunkiseutu on Suomen kakkoskeskus, monipuolinen ja nopeasti kasvava seutu, koti yli 390 000 asukkaalle
- Visionamme on olla yhdessä tekemisen edelläkävijä ja kansainvälinen älykkään kasvun keskus
- Seutuyhteistyötä organisoii Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä



Tampereen
kaupunkiseutu

Yleistä hankkeesta

- HYMY-hanke on avaus uuden kunnan roolin mukaiseen monialaiseen hyvinvoinnin edistämiseen ja tietojohdantamiseen.
- HYMY-hanke on osa seutuhallituksen hyväksymää HYPA-INFRA kehittämisohjelmaa. Juuret on Hyvinvointiympäristöohjelmassa 2017-2018.
- Hankkeella vastataan Terveystieteiden tuleviin tavoitteisiin ja sote-uudistuksen jälkeiseen aikaan.

Mitä kunta tekee tulevaisuudessa?



Yleistä hankkeesta

- Vuonna 2018 Tampereen kaupunkiseudulla pohdittiin hyvinvointityön uudistamista – idea HYMY-hankkeesta
- Hankkeen tavoitteena on väestön **hyvinvoinnin edistäminen kaupunkisuunnittelun keinoin** ja kuntien **strategisen hyvinvointijohtamisen kehittäminen**.
- Hankkeessa **kehitetään rakennetun ympäristön indikaattoreja** eri mittakaavatasoilla (seutu- kunta, tarkempi alue/katutaso) laajaan hyvinvointikertomukseen ja kaupunkisuunnittelun tueksi.
- Lisäksi **kehitetään kuntien hyvinvointijohtamisen valmiuksia ja siihen liittyvää päätösten vaikutusten ennakkoarviointia**.

”HYMY on avaus uuden kunnan roolin mukaiseen monialaiseen hyvinvoinnin edistämiseen”

Verkosto ja rahoitus

- Verkostohankkeen jäsenet ovat Tampereen kaupunkiseutu, Kuopion, Jyväskylän ja Lahden kaupungit. Hanke on osa Tampereen kaupunkiseudun seutuhallituksen hyväksymää nelivuotista hyvinvointiympäristön kehittämisohjelmaa.
- Hanke kestää 2,5 vuotta. **Hanke saa rahoitusta STM:n Terveystieteiden tutkimuskeskuksen määrärahasta.** Hanke alkoi 1.1.2019 ja se päättyy 30.6.2021.
- **Hanke toteutetaan avoimella verkostoperiaatteella.** Tulokset saatavilla jo hankkeen aikana.
 - ❖ Innokylä [LINKKI](#)
 - ❖ Hankkeen materiaalipankki Drivessa [LINKKI](#)
 - ❖ Hanke myös YM:n Virtuaalikorttelissa [pyydä tunnus](#)
 - ❖ Hanke MAL-verkoston sivuilla [LINKKI](#)
 - ❖ Hyvinvointiympäristön mallintaminen 12.6.20 webinaari aineistot [LINKKI](#)



Tampereen
kaupunkiseutu

JYVÄSKYLÄ



KUOPIO





Tampereen
kaupunkiseutu

JYVÄSKYLÄ



KUOPIO

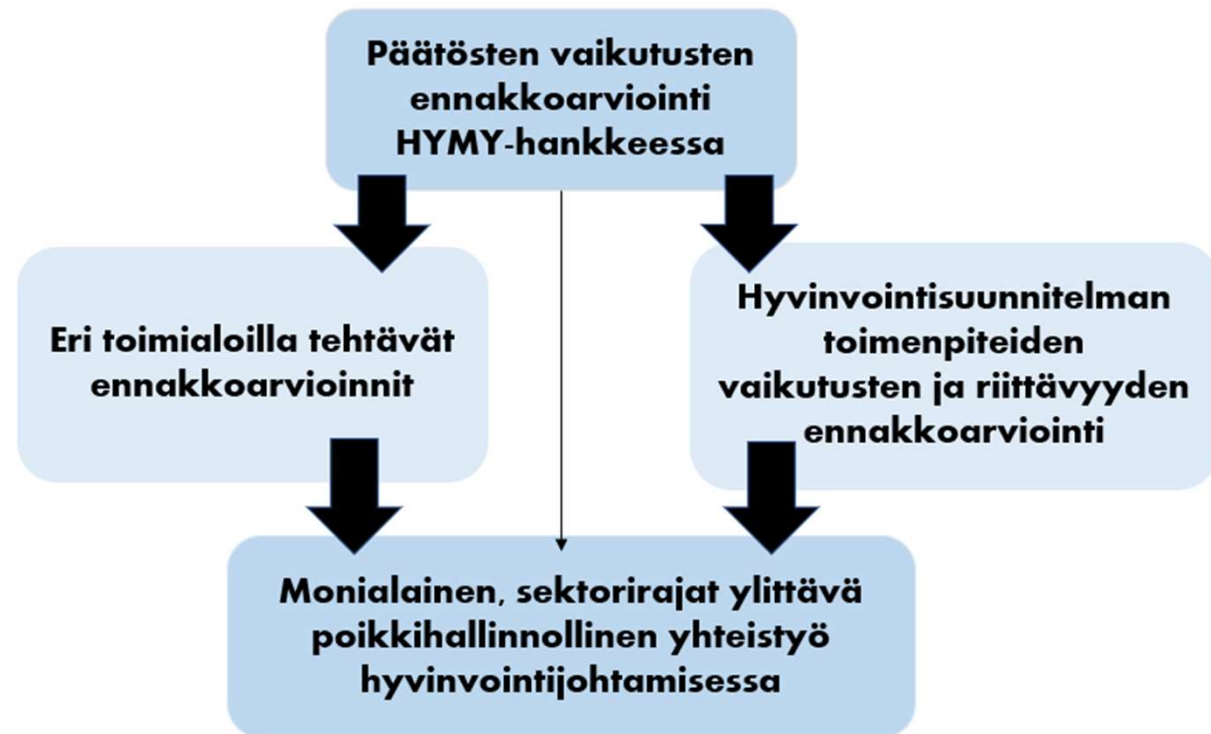


Päätösten vaikutusten ennakkoarvioinnin nykytila HYMY-verkostokunnissa ja kehittämis ehdotukset

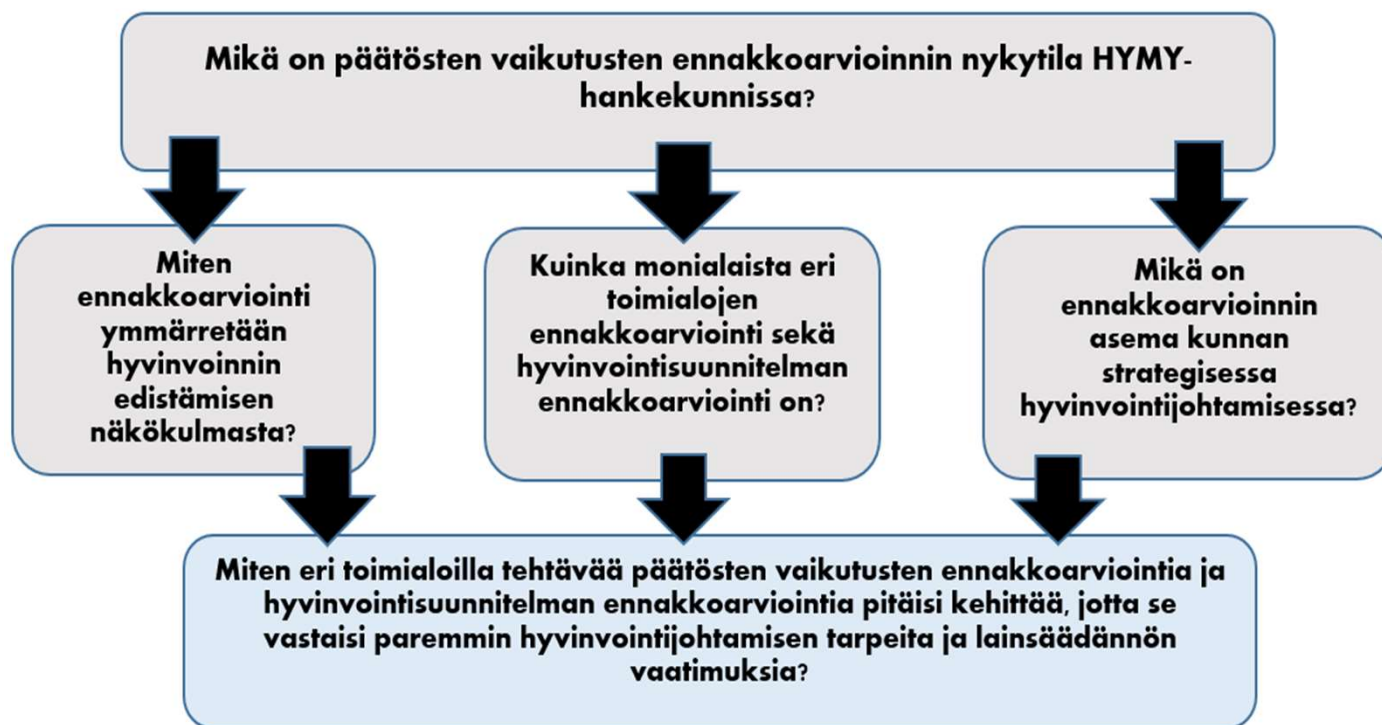
Milla Lamminsivu
korkeakouluharjoittelija
Tampereen kaupunkiseutu, MAL-verkosto

Selvityksen viitekehys

- Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen on kunnan kaikkien toimialojen yhteinen tehtävä
 - Terveydenhuoltolaki velvoittaa ottamaan terveys- ja hyvinvointivaikutukset huomioon kunnan kaikessa toiminnassa
 - Tuleva sote- ja maakuntauudistus
- Hyvinvointijohtamisen asemoituminen aiempaa vahvemmin soten ulkopuolelle monialaiseksi ja poikkihallinnolliseksi hyvinvoinnin edistämiseksi



Tutkimuskysymykset ja -aineisto



- Selvityksen aineisto koostuu 24:stä haastattelusta
 - 22 hankekuntien eri alojen viranhaltijaa (hyvinvointi, sivistys, maankäyttö, kaavoitus, liikenne, asuminen)
 - 2 valtakunnallisten organisaatioiden hyvinvoinnin edistämisen ja EVA:n asiantuntijaa

Tulokset:

Päätösten vaikutusten ennakoarvioinnin käyttö hankekunnissa

- **EVA:n käyttö pääosin satunnaista systemaattisen ja juurtuneen käytön sijasta**
 - käyttö aktiivisinta hyvinvoinnin edistämisen ja sivistyksen toimialoilla; kaavoituksessa ja liikennesuunnittelussa tehdään maankäyttö- ja rakennuslain mukaista vaikutusten arviointia, ei Kuntaliiton mallin mukaista EVAa
- EVA:n käytön aktiivisuutta lisäävät tekijät:
 - kunnan suurempi koko
 - kunnanvaltuuston, -hallituksen tai johtoryhmän päätös ennakoarvioinnin käyttöönotosta
 - kunnan oma EVA-lomakemalli

Tulokset:

Päätösten vaikutusten ennakkoarviointi hyvinvointisuunnitelman laadinnassa

- **Systemaattista toimenpiteiden ennakkoarviointia ei ole juurikaan käytetty hyvinvointisuunnitelman laadinnassa**
- Kertoo EVAuksen vieraudesta ja työläydestä, mutta ehkä myös siitä, miten hyvinvointisuunnitelma asemoituu kunnan toimintaa ja taloutta ohjaavaksi dokumentiksi
- Hyvinvointikertomus- ja suunnitelma voidaan kokea toimialojen työstä irrallisena pakollisena ”raporttina”
- Hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden ennakkoarviointi helpottaisi hahmottamaan tavoitteiden ja toimenpiteiden välisiä kytköksiä

Tulokset:

Päätösten vaikutusten ennakoarvioinnin hyödyt ja haasteet

- Haastateltavat yhtä mieltä ennakoarvioinnin hyödyllisyydestä niin valmistelijoiden, päättäjien kuin kuntalaistenkin näkökulmasta
- Keskeiset hyödyt voidaan jakaa

1) Tiedollisiin hyötyihin

-laaja-alaisempaan tietoon perustuvat päätökset

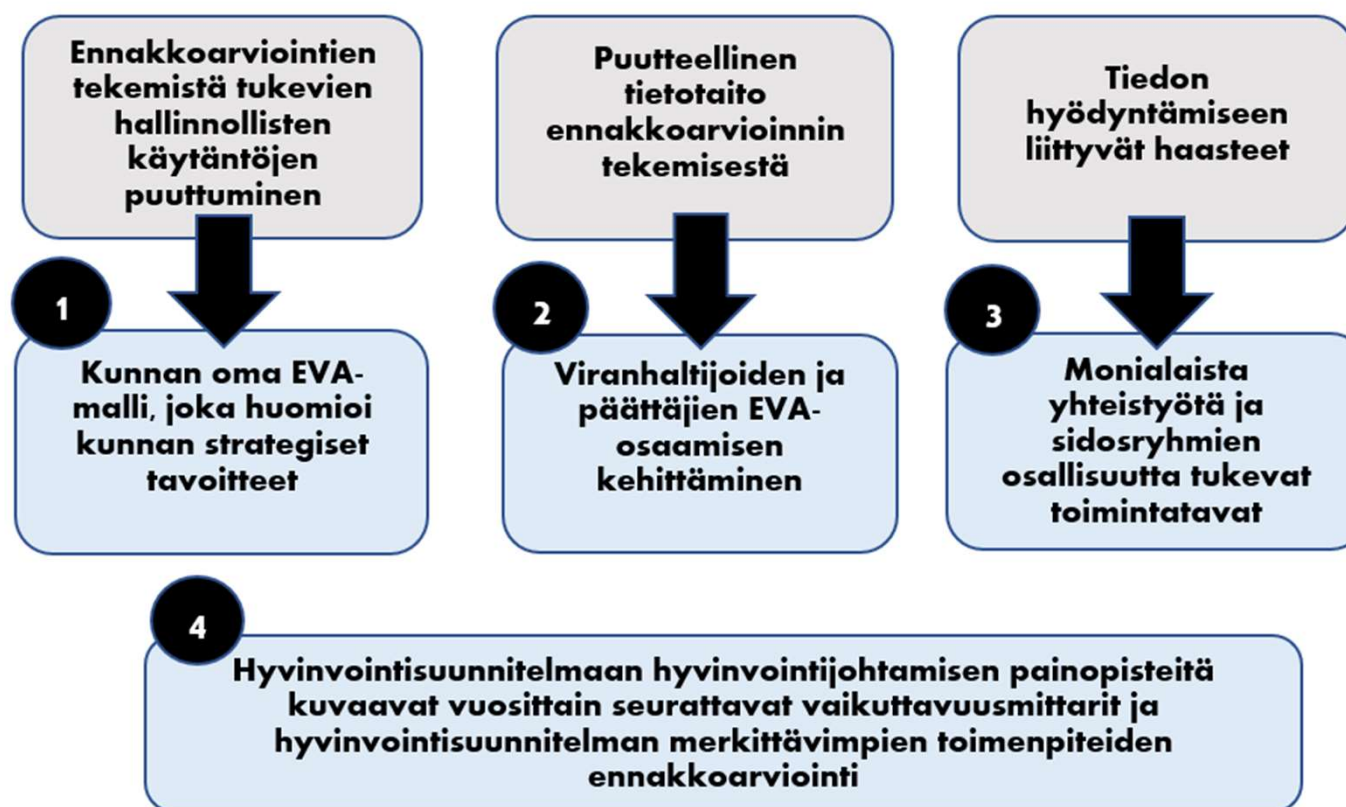
2) Päätöksenteon vuorovaikutteisuuteen liittyviin hyötyihin

-yhteinen keskustelu toimialojen kesken, sidosryhmien osallisuus, päätöksenteon avoimuus, läpinäkyvyys ja legitimaatio

- **Henkilöstö-, aika- ja talousresurssit sekä yleinen prosessien läpiviennin hankaluus sekä toimintakulttuurin muutos** nousevat haasteiksi, joiden takia ennakoarviointi ei ole juurtunut päätösvalmisteluun



Johtopäätökset ja kehittämiss ehdotukset



1.

- Haaste: Ennakkoarviointien tekemistä tukevien hallinnollisten käytäntöjen puuttuminen

→ Kehittämiss ehdotus: **Kunnan oma EVA-malli, joka huomioi kunnan strategiset tavoitteet**

- Kunnanhallituksen, kunnanvaltuuston tai kunnan johtoryhmän linjaus
 - 1) päätösten vaikutusten ennakkoarvioinnin käyttöönotosta
 - 2) asioista, joista ennakkoarviointi tulee tehdä
 - 3) ennakkoarvioinnin laajuus eri tilanteissa
 - 4) kenen vastuulla päätös ennakkoarvioinnin tekemisestä on
 - 5) kenen vastuulla ennakkoarviointi on
 - EVA-vastaava kunnan kaikilta toimialoilta
 - Halutessa kunnan oma EVA-lomake
 - Yhtenäinen esittämistapa luottamushenkilöille
- Yhtenäinen malli helpottaa käytännön juurtumista

2.

- Haaste: Puutteellinen tietotaito ennakkoarvioinnin tekemisestä

→ Kehittämisehdotus: **Kunnan viranhaltijoiden ja päättäjien EVA-osaamisen kehittäminen**

- Koulutusta järjestetty jo etenkin hyvinvointikoordinaattoreille, mutta kaikkien toimialojen edustajia tulisi kouluttaa menetelmän juurruttamiseksi
- Päättäjien tietotaito tärkeää, jotta ennakkoarviointia vaaditaan tehtäväksi ja osataan hyödyntää

3.

- Haaste: Tiedon hyödyntämiseen liittyvät haasteet

→ Kehittämisehdotus: **Monialaista yhteistyötä ja sidosryhmien osallisuutta tukevat toimintatavat**

- Monialainen yhteistyö hyödyllistä niin monipuolisemman tietotuotannon kuin yhteisen kommunikaation näkökulmasta, esim. EVA-vastaavien verkosto
 - Kuntalaisten, henkilöstön ja järjestöjen osallisuuden vahvistaminen
- hyötyä päätöksenteon tietopohjan ja päätösten hyväksyttävyyden kannalta

4.

- Kehittämisehdotus: **Hyvinvointisuunnitelmaan hyvinvointijohtamisen painopisteitä kuvaavat vuosittain seurattavat vaikuttavuusmittarit ja hyvinvointisuunnitelman merkittävimpien toimenpiteiden ennakoarviointi**
- Asetetaan monialaisesti hyvinvointijohtamisen painopisteet
- Vuosittain seurattavilla vaikuttavuusmittareilla kunnassa voidaan seurata, päästäänkö hyvinvointisuunnitelmassa ilmaistuihin painopisteisiin
- Hyvinvointijohtamisen painopisteiden saavuttamisen kannalta merkittävimmille hyvinvointisuunnitelman toimenpiteille vaikutusten ennakoarviointi
- Etuina toimialarajat ylittävä tiedonvaihto ja keskustelu, toimialojen yhteinen sitoutuminen hyvinvointijohtamiseen, hyvinvointijohtamisen realistisuus ja synergiaedut

Kiitos!

Selvitystyö luettavissa kokonaisuudessaan

<https://mal-verkosto.fi/mal-verkosto-hankkeet/hymy-hyvinvointiympariston-tietopohjan-mallintaminen-ja-hyvinvointijohtamisen-kehittaminen-verkostohanke/>

Mikäli heräsi kysyttävää selvityksestä,
ota yhteyttä sähköpostitse

milla.lamminsivu@tuni.fi





HYMY-työpajat

Tampereen kaupunkiseutu, Lahti, Kuopio ja Jyväskylä

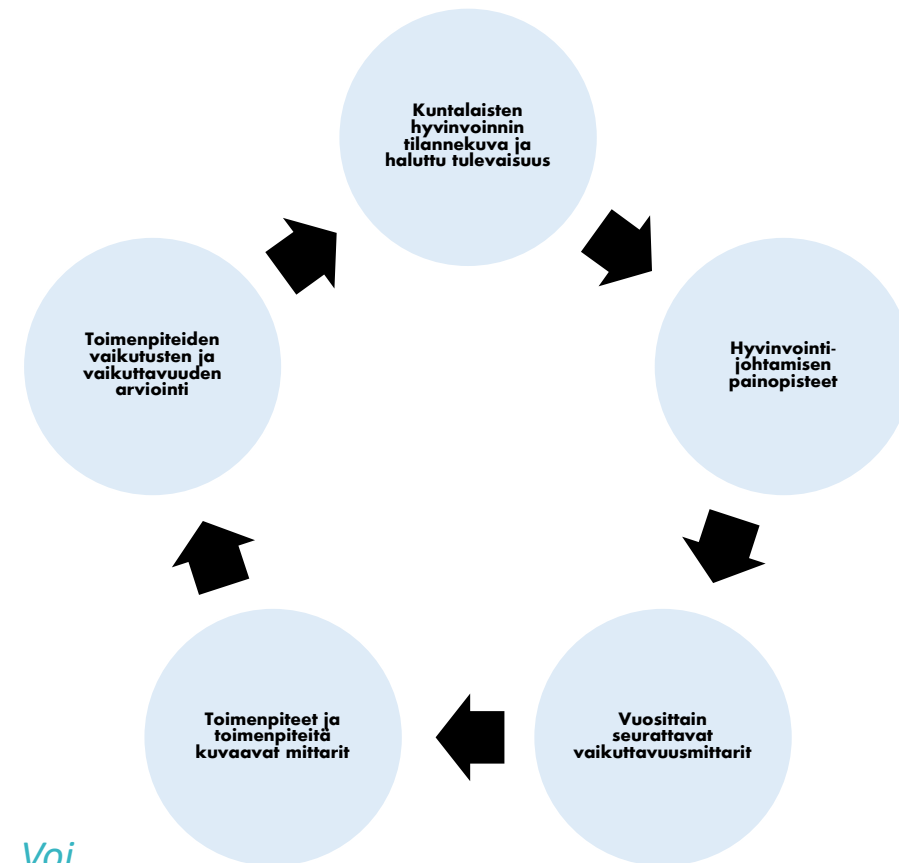
Hyvinvointijohtaminen haltuun ilmiölähtöisellä suunnittelulla – HYMY-työpajat

Syksy 2020:

- Luodaan toimintaympäristön poikkihallinnollinen tilannekuva (talous + hyvinvointi) ja muodostetaan näkemys kunnassa olevista ajankohtaisista ilmiöstä, joihin tartuttava.
- Monialaisesti keskustellen muodostetaan hyvinvointijohtamisen painopisteet.
- Määritetään hyvinvointijohtamisen painopisteitä kuvaavat vuosittain seurattavat vaikuttavuusmittarit (esim. 2-3).

Talvi/kevät 2021

- Hahmotetaan monialaisesti hyvinvointisuunnitelman toimenpiteitä (ja niitä kuvaavia mittareja). Määritetään toimialojen roolit hyvinvointityössä; mitkä vaativat poikkihallinnollista työtä.
- Pohditaan lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutustenarviointia osana hyvinvointityötä. Päästäänkö toimenpiteillä hyvinvointijohtamisessa asetettuihin tavoitteisiin? Mikä on toimenpiteiden vaikuttavuus?



Osa on kenties jo joillekin kunnille tuttua, mutta ei kaikille. Voi kerätä vinkit omaan työhön.

Lähestymistavan hyödyt

Monialainen, osallistava menetelmä

- Yhteisö yhdessä rakentaa kunnan tilannekuvan; reunaehdot ja tavoitteet selvät kaikille alusta saakka
→ Viranhaltijoiden, luottamushenkilöiden, kuntalaisten yhteinen sitoutuminen, ymmärrys joskus ”ikävillekin” päätöksille. *Helpottaa valintoja vaikeassa taloustilanteessa.*
- Toimialarajat ylittävä yhteinen keskustelu ja tietojenvaihto; ymmärrys miten hyvinvointityö, ilmastotyö, kestävän liikkumisen edistäminen, segregaatian ehkäisy liittyvät yhteen – samaa työtä tehdään eri toimialoilla eri käsitteiden alla- synergioiden saaminen, pois päällekkäinen työ.

Hyvinvointityön vahvistaminen

- Hyvinvointijohtamisen painopisteiden määrittäminen ja vuosittain seurattavat vaikuttavuusmittarit kuvaavat kuntajohdolle, luottamushenkilöille ja sidosryhmille selkeästi kunnan hyvinvointijohtamisen kärjet, tavoitteellisuuden ja keskeisesti seurattavat asiat

Tietojohtamisen kehittyminen

- Kunnassa kehittyy vaikutuksenarviointiosaaminen. Suunnitelmat pohjautuvat realistiseen tilannekuvaan ja tavoitetasoon. Hahmotetaan mitä tietyn tavoitetaso asettaminen käytännössä tarkoittaa, mitä se edellyttää kaikilta.
- Tietotuotanto kehittyy: esim. muilla toimialoilla tuotetun arviointitiedon hyödyntäminen hyvinvointityössä. Uusien tietotarpeiden ja mittarien hahmottaminen.



Tampereen
kaupunkiseutu

JYVÄSKYLÄ



KUOPIO



Kiitos!